

КОРПОРАТИВЕН МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
"Г.Р.Державин" - Свети Николе - Р.Македонија

ЗБОРНИК

на научни трудови

ЧЕТВРТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЈА

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД»
(КУЛТУРА, СЛАВЈАНСТВО И ЕКОНОМИЈА)

СВЕТИ НИКОЛЕ, Р.МАКЕДОНИЈА - ТАМБОВ, РУСКА ФЕДЕРАЦИЈА
- 2013 -

Организационен одбор:

претседател: Јордан Ѓорчев - Р. Македонија
заменик претседател: Владислав М. Јурјев - Русија
член: Бранимир Чович - Босна и Херцеговина
член: Здравко Гаргаров - Бугарија
член: Душан Николовски - Р. Македонија
член: Нина Коваљ - Русија
член: Лариса Чович - Србија
член: Борче Серафимовски - Р. Македонија

Уредувачки одбор:

доц. д-р. Јордан Михајловски - Р. Македонија
проф. д-р Наталија Сафонова - Русија
проф. д-р Стојан Пржовски - Р. Македонија

Технички секретар на конференцијата: Сања Стојанова

Компјутерска обработка и дизајн: Бојан Спасев

Адреса на комисијата: ул. Маршал Тито 77, Свети Николе, Р. Македонија

Контакт телефон: 00389 (0)32 440 330

Организациониот одбор им се заблагодарува на сите учесници за соработката!

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

082

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (4 ; 2013 ; Свети Николе)

Меѓународен дијалог : исток-запад : (култура, славјанство и економија) : зборник на научни трудови / Четврта меѓународна научна конференција ; [уредувачки одбор Јордан Михајловски, Наталија Сафонова, Стојан Пржовски]. - Свети Николе : Меѓународен центар за славјанска просвета, 2013. - 724 стр. : илустр. ; 25 см

Текст на повеќе јазици. - Библиографија кон одделни трудови

ISBN 978-608-4689-04-1

а) Меѓународна научна конференција (4 ; 2013 ; Свети Николе)

COBISS.MK-ID 93694474

Напомена:

Организациониот одбор на Четвртата меѓународна научна конференција «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» не одговара за можните повреди на авторските права на научните трудови објавени во зборникот. Целосната одговорност за оригиналноста, автентичноста и лекторирањето на научните трудови објавени во зборникот е на самите автори на трудовите.

МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ
ИСТОК - ЗАПАД
(КУЛТУРА, СЛАВЈАНСТВО И ЕКОНОМИЈА)

Содржина

ПОЛИТИКОЛОГИЈА, ИСТОРИЈА, ЛИНГВОКУЛТУРОЛОГИЈА

ЈАЗИК ИНТЕРНЕТ ОБШЕСТВА И.С. Арсенова	21
НАРУШЕНИЕ ЛЕКСИЧЕСКОЙ СТАБИЛЬНОСТИ - ЯЗЫКОВАЯ ВЕХА ЭПОХИ И.Л. Масленникова	25
РУСКИТЕ УЧЕНИ ЗА МАКЕДОНИЈА Јордан Михајловски	29
ЈАЗЫКОВОЙ КОД МОЛОДЕЖНОГО ДИСКУРСА Милена Иванова Стойкова	33
ИНТЕРФЕРЕНЦИЈАТА НА КУЛТУРНИТЕ СЕМИОСФЕРИ ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ НИЗ ЛИКОТ-ЗНАК АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ Ранко Младеноски	38
ГЕСТОВИТЕ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК Надица Маркоска, Ева Велинова	43
НАЦИОНАЛНОТО, ЕВРОПЕЙСКОТО И ГЛОБАЛНОТО В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ Надя Маринова	47
МЕЖКУЛТУРНАЯ КОММУНИКАЦИЯ И ЭВРИСТИКА В ПРЕПОДАВАНИИ РКИ Ж.А. Нуршаихова	50
ДЕФИНИРАЊЕ НА МУЛТИЛАТЕРАЛИЗМОТ Горан Илиќ, Нина Несторовска	56
СИНХРОНИСКА И ДИЈАХРОНИСКА АНАЛИЗА НА ПРАВНИТЕ ТЕРМИНИ ВО ФРАНЦУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Светлана Јакимовска	60
СТАЛИНГРАД И ПРЕСВРТОТ ВО СВЕТСКАТА ИСТОРИЈА Петар Солаковски	65
О ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ ДЕЛУ НИКОЛЕ МАРТИНОСКОГ Kamenko M. Markovic, Blagoje V. Nesic	68
МЕЃУЕТНИЧКИ КОНФЛИКТИ -ВЧЕРА ДЕНЕС И УТРЕ Кети А.Несторовска	74

КУЛТУРНИОТ И ОПШТЕСТВЕНИОТ ЖИВОТ НА ЕВРЕИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА ДО ДЕПОРТАЦИЈАТА НА 11 МАРТ 1943 ГОДИНА Кире Филов	77
СПЕЦИФИКИ НА КОМПЛЕКСНАТА ПОСТАПКА ЗА ОБРАБОТКА НА БУКВА Ирена Китанова	81
ВИЗИЈАТА НА КРСТЕ МИСИРКОВ ЗА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ЈАДРО НА СЛОВЕНСКАТА ПИСМЕНОСТ В.Ј. Лозановски, М.Р. Солунчевски	86
УСТНАЯ РЕЧЬ РОССИЙСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ: ТРАДИЦИИ И СОВРЕМЕННОСТЬ Л.А. Баландина, Е.В. Ганина	91
ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА ВО ФУНКЦИЈА НА ЗАЧУВУВАЊЕ НА МИРОТ И ПРЕВЕНЦИЈА НА КОНФЛИКТИТЕ Кенков Ванчо, Зенделовски Горан	95
ВАРИЈАБИЛНОСТ НА ГОВОРОТ НА МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА Весна Коцева, Марија Тодорова	100
КУЛТУРА БОЛГАР В ПРИДНЕСТРОВЬЕ: ИСТОРИЈА И СОВРЕМЕННОСТЬ Мария Стефанова Николова	104
МИР В РУКАХ ПОЛИТИКОВ ИЛИ НАРОДОВ? Д.Э. Пятахин	108
УПОТРЕБАТА НА СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК Александра Пандилоска Танеска	112
СТРАТЕШКИ ПЕРСПЕКТИВИ: РУСКАТА ФЕДЕРАЦИЈА И НОВИОТ СВЕТСКИ ПОРЕДОК Нина Несторовска, Горан Илиќ	115
БЪЛГАРИЈА В ГЛОБАЛИЗИРАЦИЈА СЕ СВЯТ Тодор Коджейков	119
ПАНОРАМСКИ ПОГЛЕД ВРЗ ПОЕМАТА „ДЕНИЦИЈА“ Милена Ристова-Михајловска	122
ПРОБЛЕМЪТ - ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА Здравко Гьргаров	127
СОЦИОКУЛТУРНЫЙ АСПЕКТ КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИИ А.А. Богдан, И.Ю. Никулина	130
NEGATION IN LINGUISTICS: ITS PLACE AND IMPORTANCE Marjana Vaneva	135

ЈАЗИКOT КАКО ОБЕЛЕЖЈЕ НА ФРАНЦУСКАТА КУЛТУРА ВО КНИЖЕВНОТО ТВОРЕШТВО НА МАРСЕЛ ПРУСТ Ева Велинова, Надица Маркоска	139
КОМУНИКАТИВНОЕ ЧЛЕНЕНИЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ-ВЫСКАЗЫВАНИЯ КАК УСЛОВИЕ ЭФФЕКТИВНОГО ВЕРБАЛЬНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ С.Г. Виноградова	143
ЯЗЫКОВАЯ СТРАТЕГИЯ САЙТА: КУЛЬТУРА ПРЕЗЕНТАЦИИ Л.В. Екшембеева	146
РУССКАЯ МОДЕЛЬ ЕВРОПЕЙСКОГО ГРАФИЧЕСКОГО РОМАНА Ирина Антанасиевич	150
РАЗВОЈ НА МЕЃУКУЛТУРНАТА КОМУНИКАЦИЈА КАКО НАУКА Ј.Јованов, К. Голаков, Д. Маролова	158
ИТАЛИЈАНСКАТА КНИЖЕВНОСТ НА МИГРАЦИЈА КАКО МОДЕЛ ЗА МЕЃУКУЛТУРНО УЧЕЊЕ Ј.Караникиќ	161
РЕФЛЕКСИВНО-ДИАЛОГИЧЕСКОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ПЕРЕГОВОРАХ КАК ОСНОВА УСПЕШНОЙ МЕЖКУЛТУРНОЙ КОМУНИКАЦИИ М.В. Коваль, И. В. Сахно	165
ИСТОРИКО-ПОЛИТИЧЕСКИЕ ЯВЛЕНИЯ В ОТРАЖЕНИИ ПРАВА: СУДЕБНЫЙ ПРЕЦЕДЕНТ («СЛУЧАЙ СОЕДИНЕННОГО КОРОЛЕВСТВА») Лобкова М.В.	170
РУССКИЕ ПАРЕМИИ КАК АДАПТИРУЮЩАЯСЯ СИСТЕМА ЯЗЫКОВЫХ ЗНАКОВ Л.Б. Савенкова	173
ТОПОНИМИКА КАК ТУРИСТИЧЕСКИЙ ФАКТОР (ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ТОПОНИМА «КУМАНОВО») Юлия Атанасовска	177
ПРОБЛЕМА ЯЗЫКА ЛИТЕРАТУРЫ В ТВОРЧЕСТВЕ АЛЬФРЕДА ДЕБЛИНА О. А. Дронова	182
ЦЕРКОВНОСЛАВЯНСКИЙ ЯЗЫК: РЕФОРМИРОВАТЬ ИЛИ ИЗУЧАТЬ? Л.В. Табаченко	185
АКСИОЛОГИЧЕСКИЙ РАЗРЫВ КАК ОСНОВА КОНФЛИКТА ПОКОЛЕНИЙ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ Ю.Д. Тацитова	189
МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ И МНОГУАЗИЧНОСТ КАКО ДЕЛ ОД ЕВРОПСКАТА ЈАЗИЧНА ПОЛИТИКА Марија Тодорова, Весна Коцева	192

ПРЕЦЕДЕНТНОСТ И ИСТОРИЈА	
Н. П. Чернева	196
РОЛ НАРОДНОГО ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТВОРЧЕСТВА В ПОЗИЦИОНИРАНИИ РЕГИОНА	
С.А. Харитоновa, Л.П. Савельева	201
БИБЛЕИЗМИ ГЛАЗАМИ ПЕРЕВОДЧИКА	
П.А. Димитрова	206
РОЛ АНТИЦИПИРУЮЩЕЈ МОТИВАЦИИ В ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ДЕЈАТЕЛНОСТИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ СРЕДНЕГО ЗВЕНА В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	
И.Н. Шурьгин	211
ОБРАЗОВАТЕЛНОЕ ФОРМИРОВАНИЕ РЕЛИГИОЗНОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ	
Светла Шапкалова	216
КУЛТУРАТА И ПРОСВЕТАТА ВО ШТИП ВО ВРЕМЕ НА БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	
Верица Јосимовска, Оливер Цацков	221
ЛИНГВИСТИЧЕСКИЈ ДИСКУРС В ИДИОЛЕКТЕ А.П. ЧЕХОВА	
Н.В.Изотова.....	224
ТРАГЕДИЈА КАЗАЧЕСТВА В «ДОНСКИХ РАССКАЗАХ» М.А. ШОЛОХОВА И В СБОРНИКЕ «СТЕПЬ» П.Н. КРАСНОВА	
К.О. Кузнецова.....	228
МОДЕРНИЗЪМ, ПОСТМОДЕРНИЗЪМ И ХИПЕРМОДЕРНИЗЪМ	
Анна Јанева	231
ПСИХОЛОГИЈА И ПЕДАГОГИЈА	
НАРОДНАТА ТРАДИЦИЈА ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦА	
Ј.Денкова	241
ОБРАЗОВАНИЕТО КАКО РЕСУРС ВО РАЗВОЈОТ НА ОПШТЕСТВОТО	
Ѓорѓи Илиевски	245
ОСНОВНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА КОМПАТИБИЛНОСТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ЕВРОПСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ	
Светлана Пандилоска Грнчаровска, Гордана Станковска, Фадби Османи	254
ДЕТСТВОТО КАКО ОБЈЕКТ ВО ПСИХОЛОГИЈАТА	
Мартин Ѓорѓиев, Катерина Дојчинова	257
ПСИХОЛОШКИТЕ, ФИЛОСОФСКИТЕ И ЕТИЧКИТЕ АСПЕКТИ НА ЈОГАТА ЗА САМОРЕАЛИЗАЦИЈА НА ЛИЧНОСТА	
Стојан Пржовски, Психолог Нада Пржовска	261

КОНЦЕПТОТ НА СОЦИЈАЛНАТА ИСКЛУЧЕНОСТ И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Марјан Младеновски	266
ПОЈАМ СПРЕМНОСТИ ЗА ОБУЧАВАЊЕ И УБРЗАНИ РАЗВОЈ Благоје Нешиќ, Каменко Марковиќ	270
УЧЕНИЦИ СО НАРУШУВАЊЕ НА ВНИМАНИЕТО ПРОСОЛЕДЕНО СО ХИПЕРАКТИВНОСТ (ADHD) Анита Ристеска	282
КРОССКУЛТУРНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: МЕЖКУЛТУРНАЯ И ВНУТРИКУЛТУРНАЯ КОММУНИКАЦИЯ Т.А. Бугренкова	288
ПРИМЕНА НА ИКТ ВО НАСТАВАТА С. Георгиевска, Ф. Денкова-Зафировска	293
МЕТОДИ ЗА РАЗВИВАЊЕ НА ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ВО ВИСОКО ОБРАЗОВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ Марија Котевска Димовска, Николче Д. Талевски, Спиро Мавровски.....	301
КОНФЛИКТИТЕ ВО ПОРАНЕШНА СФРЈ НА КРАЈОТ НА 20 - ТИ И ПОЧЕТОКОТ НА 21 ВЕК Г.Елена	305
ПРОФЕСИОНАЛЕН РАЗВОЈ НА НАСТАВНИЦИ Ф. Денкова-Зафировска, С. Георгиевска	310
МОРАЛНОТО ВОСПИТАНИЕ НИЗ ПРИЗМА НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ДЕВЕТГОДИШНО ОБРАЗОВАНИЕ Г.Т. Кимова	318
ПСИХОЛОГИЈА НА ЗАЕДНИЦАТА-ПСИХОЛОГОТ: ПИОНЕР И ПРОФЕСИОНАЛЕЦ И.П.Трајков	323
ПРАГМАТИЧЕСКИЙ КОНТЕКСТ В ОЦЕНКЕ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ИНСТИТУТОВ РОССИЙСКОЙ МОЛОДЕЖЬЮ О. И. Коврикова, С.В. Кулаков	329
СОВРЕМЕН ОБРАЗОВЕН СИСТЕМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - МОЖНОСТИ И ПОТРЕБА ОД ПРОМЕНИ ЗА КВАЛИТЕТНО МЕНАЦИРАЊЕ ВО ОБРАЗОВАНИЕТО Мимоза Давчева , Радмила Манчевска, Снежана Андреева	334
“ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ПРЕВЕНЦИЈА НА СЕКСУАЛНАТА ЗЛОУПОТРЕБА КАЈ ДЕЦАТА СО ПОСЕБЕН ОСВРТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА” Арсе Петрески	341
СОЦИЈАЛНАТА СТИГМА И УЛОГАТА НА СОЦИЈАЛНАТА ПОДДРШКА ВО НАДМИНУВАЊЕ НА ХРОНИЧНИТЕ БОЛЕСТИ Ф. Ристовска, , Е. Стоименова-Цаневска, М. Симоновска,	344

ПСИХОЛОШКО СОВЕТУВАЊЕ-МОДЕЛ НА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА НА СОВЕТУВАЊЕТО ЗА ЖИВОТНИ ВЕШТИНИ В.С.Трајкова	348
ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛИЧНОСТИ КОМАНДИРОВ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ В СТРЕССОГЕННЫХ СИТУАЦИЯХ Ахтямов В. С.	353
ПОДГОТОВЕНОСТ ЗА ТРАНСВЕРНИ ПРОМЕНИ- МЕТОДОЛОШКИ НАЦРТИ НА ИСПИТУВАЊАТА Б. Нешић, В.Трајкова	356
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ АДЕКВАТНОЙ САМООЦЕНКИ СЛАБОУСПЕВАЮЩИХ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ Т. И. Жданова, И.А. Шурыгина	362
ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ СУБЪЕКТНОЙ АКТИВНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И. А. Шурыгина	365
АКТИВИЗМОТ И КОНФОРМИЗМОТ НА ЛИЧНОСТА ВО ЗАЕДНИЦАТА Ѓ. Пулевски, Л. Стојковиќ Трајкоска	371
ПОИМИТЕ НА ТРАНСФЕР, КОНТРАТРАНСФЕР И ПРОЕКТИВНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА ВО ПСИХОТЕРАПИСКИОТ ПРОЦЕС Е. Стоименова - Цаневска, Ф. Ристовска, М. Симоновска	375
МЛАДИТЕ ВО ФЕЈСБУК КОМУНИКАЦИЈАТА Сузана Џамтоска-Здравковска	380
СОВРЕМЕН ОБРАЗОВНО-СОЦИЈАЛЕН ПРИСТАП НА ДЕЦА СО WILLIAMS SYNDROME НИЗ МУЗИКОТЕРАПИЈА М-р Томислав Таневски	384
ВЛИЈАНИЕ НА АФЕКТИВНАТА ВРСКА ВРЗ РАНИОТ И КАСНИОТ РАЗВОЈ НА ДЕТЕТО Станковска Гордана, Грнчаровска П. Светлана, Руси Муќереме	389
ПСИХОЛОШКИ ПОГЛЕДИ КОН РЕЛИГИЈАТА СО АКЦЕНТ НА ПСИХОЛАНАЛИТИЧКАТА ПЕРЦЕПЦИЈА В.П. Гаврилова	394
ИНВЕКТИВНАЯ ЛЕКСИКА: МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЙ АСПЕКТ Р.С.Черкасова (Апенек), Б.И.Тенюшев	398
УПРАВЛЕНЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК ОСНОВА ПРИНЯТИЯ ЭФФЕКТИВНЫХ РЕШЕНИЙ В ОРГАНИЗАЦИИ Д.А. Барченков	401
страна 10	

ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ БАКАЛАВРОВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ (БИЛИНГВАЛЬНЫЙ БИКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ) И.Е.Брыксина	404
НРАВСТВЕННОСТЬ КАК КАТЕГОРИЯ ЭКЗИСТЕНЦИАЛЬНОЙ ТЕМПОРОЛОГИИ С.В. Гузенина, И.А. Фёдоров, О.А. Запороженко	408
ОСОБЕННОСТИ ПСИХОЛОГО-АКМЕОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГОВ В УСЛОВИЯХ СРЕДНЕГО ПРОФЕСИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Т.Н. Ефимова	411
ОБЩЕСТВЕННОЕ МНЕНИЕ, КАК ЯВЛЕНИЕ ДУХОВНОЙ ЖИЗНИ ОБЩЕСТВА А. В. Золотухин	415
ОСНОВНЫЕ ПАРАДИГМЫ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ ПРОФЕСИОНАЛА В СОВРЕМЕННОЙ ПСИХОЛОГИИ Е. Калинина	418
АДДИТИВНЫЙ МЕХАНИЗМ БЕСКРИЗИСНОГО РАЗВИТИЯ ВНУТРИГРУППОВЫХ ОТНОШЕНИЙ Н.А. Коваль, А.В. Кидинов	422
СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ОБУСЛОВЛЕННОСТЬ РИСКА КАК ФЕНОМЕНА С.А. Масалов	426
WEBQUEST – AN EFFECTIVE ONLINE TOOL FOR LANGUAGE LEARNING AND DEVELOPMENT N. Daskalovska	430
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СУБЪЕКТИВНОГО ПРЕДСТАВЛЕНИЯ МОЛОДЕЖИ О ТРУДНЫХ ЖИЗНЕННЫХ СИТУАЦИЯХ С.В. Лысенко, О.В. Нефедова	435
НРАВСТВЕННАЯ КУЛЬТУРА КАК МЕХАНИЗМ ДУХОВНОГО РОСТА СТУДЕНТОВ ПЕДВУЗА Н.Б. Трофимова	439
МОТИВАЦИЈАТА И НАЈВИСОКО НИВО НА ДОСТИГНУВАЊЕ КАЈ ВОЗРАСНИТЕ ВО УСЛОВИ НА СОВРЕМЕНИОТ СВЕТ Трумпецка Снежана	443
ИНДИВИДУАЛНО-ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ РАЗЛИЧИЯ ВО ВЛИЯНИИ РОДИТЕЛЬСКИХ ДИРЕКТИВ НА УСПЕШНОСТЬ СОЦИАЛЬНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ СТУДЕНТОВ Черкасова Р.С. (Апенек)	449
ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА БОЛОЊСКИОТ ПРОЦЕС НА КРСТОПАТ Никола Петров	452

ЕВАЛУАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР КАКО ЕДЕН ОД НАЧИНИТЕ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ Даниела Велкова	457
УСОГЛАСУВАЊЕ НА ОБРАЗОВНИТЕ ПОЛИТИКИ СО ПОТРЕБИТЕ НА ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ КАКО ПРЕДИЗВИК ЗА СОВРЕМЕНОТО ВИСОКО ОБРАЗОВАНИЕ Гордана Тасевска, Тони Соклевски	462
ПРОСЕЧНО ОЧЕКУВАНО ТРАЕЊЕ НА ЖИВОТОТ ВО Р. МАКЕДОНИЈА И ЗЕМЈИ НА ЕУ Т. Мицески	466
“PLAY THERAPY” – КАКО СИНОНИМ ЗА ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ПРОБЛЕМИТЕ ВО ДЕТСКАТА КЛИНИЧКА ПСИХОЛОГИЈА Л. Белевска, М. Л. Ристеска	472
УЛОГАТА НА ПСИХОЕДУКАТИВНИТЕ ИНТЕРВЕНЦИИ ВО ПОДРШКАТА И УСПЕШНОСТА НА ИНВИТРО ФЕРТИЛИЗАЦИЈАТА Јана Белевска	476
ЖЕШКИ ТОЧКИ НА ПЛАНЕТАТА И ПАТИШТА ЗА РЕГУЛИРАЊЕ ,А КОНФЛИКТИТЕ Ванѓа Н. Радевска	481
ПСИХОЛОГИЈА НА РЕЛИГИОЗНИТЕ ГРУПИ Ванѓа Н. Радевска	485
SOME FACTORS OF VALUE ORIENTATIONS OF STUDENTS FROM KRAGUJEVAC AND KOSOVSKA MITROVICA O. Radovićm M. Krstić, D. Stanojević	487
КОМПЕТЕНЦИИ ОД ЗНАЧЕЊЕ ЗА ОБРАЗОВНИОТ ПРОФИЛ ПСИХОЛОГ Игор Михајловски	490
ТРЕТМАНОТ НА НАДАРЕНИТЕ ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА И РАНОУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ ВО САД И РУСКАТА ФЕДЕРАЦИЈА Владимир Михајловски	493
ПРИМЕНА НА ТЕОРИЈАТА ЗА УПРАВУВАЊЕ НА ИДЕНТИТЕТОТ ВО СОЦИЈАЛНАТА ИНТЕРАКЦИЈА Катица Стоименовска	496
ЕКОНОМИЈА	
THE APPLICATION OF THE GRI GUIDELINES IN THE PUBLIC SECTOR Daniel Blab, Maja Stojanovic	505
СВЕТСКИТЕ ФИНАНСИСКИ ПРОЦЕСИ И НИВНОТО ВЛИЈАНИЕ КОН ПРЕТПРИЈАТИЈАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Стојан Дукоски	510

МЕНАЦИРАЊЕ НА ЛОКАЛНИОТ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ВО УСЛОВИ НА ЕКОНОМСКА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА И ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ИНГЕРЕНЦИИТЕ ОД ЦЕНТРАЛНО НА ЛОКАЛНО НИВО Катерина Дукоска	515
КРЕИРАЊЕ НА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА ФИРМА Душан Николовски	521
СТРАТЕГИСКОТО ЛИДЕРСТВО КАКО РЕЛЕВАНТНА КОМПОНЕНТА НА СОВРЕМЕНИОТ ПРЕТПРИЕМНИЧКИ МЕНАЏМЕНТ А.П. Гаврилова	527
IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE NATIONAL ECONOMY THROUGH THE PRISM OF LOGISTICS OPERATORS Ljupco Sotirovski, Borka Tushovska	532
МАРКЕНТИШКА ЕТИКА И.М.Станковић.....	537
ГРАНИЦИ НА СТОПАНСКИОТ РИСК И МЕТОДИ ЗА НЕГОВАТА ОЦЕНКА Лидия Коцева	541
УПРАВУВАЊЕ СО ДИМЕНЗИИТЕ НА ОДРЖЛИВОСТА КАКО ДЕТЕРМИНАНТИ НА ОДРЖЛИВИОТ РАЗВОЈ М.М.Матлиевска, С.А. Џамтоска-Здравковска	544
ОТСУСТВОТО НА ГЛОБАЛНА ВАЛУТА ПРИДОНЕСЕ ЗА ПОЈАВА НА КРИЗАТА И ГО СОПИРА ПРОЦЕСОТ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА Крсте Шајноски, Влатко Пачешкоски	550
МЕНАЦИРАЊЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ЕКОНОМИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПОСЛЕ СВЕТСКАТА ЕКОНОМСКА КРИЗА Sejdi Xhemaili	554
ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ЕКОЛОГИЈА Орлин Алексијев	559
МЕЃУНАРОДНИ СТАНДАРДИ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАВАЊА: МОГУЌНОСТИ ПРИМЕНЕ Слободан Ѓ. Анѓелковић, Данијела М. Ивков, Милорад Н. Перовић	562
РАЧУНОВОДСТВО У ФУНКЦИЈИ ИЗРАДЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА Danijela M. Ivkov.....	565
ЗАДОЛЖЕНОСТА И НЕЛИКВИДНОСТА – НАЈГОРЛИВ ПРОБЛЕМ ЗА МАКЕДОНСКИТЕ КОМПАНИИ Јанка Димитрова, Оливера Ѓорѓиева Трајковска, Александар Костадиновски	568

УЛОГАТА НА ИНФОРМАЦИЈАТА ВО СТРАТЕГИСКИОТ МЕНАЏМЕНТ ПРОЦЕС ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА М.Р. Солунчевски, Л. Стефановска	574
DOPRINOS DIREKTNE STRANE INVESTICIJE ODRŽIVOM RAZVOJU TVORNICE CEMENTA KAKANJ Muhamed Softić, Nisveta Softić	578
РАЗВОЈ НА ГЛОБАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПРЕКУ ИНВЕСТИЦИИ ВО МЛАДИТЕ Шекеринка Ивановска	582
MANAGEMENT – PROCESS TO QUALITY EDUCATION Sladjana T Stamenkova	588
ПРОБЛЕМИ НА СЕЗОННО НАЕТИТЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО Д. Янева	591
ЗНАЧЕЊЕТО НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО ЗА СЕКТОРОТ НА МСП ВО МЕЃУНАРОДНИ РАМКИ Ј.Д. Босилкова	594
ИНВЕСТИЦИОННИЈАТ ПРОЦЕС В МАЛКИЯ И СРЕДНИЈА БИЗНЕС В БЪЛГАРИЈА В ПЕРИОД НА КРИЗА Зинаида Стоилова.....	597
СИСТЕМОТ НА МЕЃУНАРОДНИ ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ И ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ ВО ЕРА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА Крсте Шајноски, Влатко Пачешкоски	606
НЕКОИ АСПЕКТИ И ДИЛЕМИ КАЈ ОДАНОЧУВАЊЕТО НА УДЕЛИ ИЗДАДЕНИ ОД ИНВЕСТИЦКИТЕ ФОНДОВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА К. Мишева, М. Андонов	609
МАРКЕТИНГ-КОНЦЕПЦИИ ДЛЈА РЕШЕНИЯ КРИЗИСОВ Пивовар Евгения	614
ЕДИНСТВЕН ПАЗАР ЗА ЕВРОПСКИ ИДЕНТИТЕТ Томе Неновски	618
STRENGTHENING INSTITUTIONAL ARCHITECTURE TO SUPPORT THE SMALL-MEDIUM ENTERPRISES TO MAKE MACEDONIAN ECONOMY MORE COMPETITIVE IN GLOBAL CHALLENGES Riste Temjanovski, Vesna Georgieva Svrtinov	623
ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ НА ПОНУДАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО, КАКО ОСНОВЕН ФАКТОР ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ПАЗАРНОТО УЧЕСТВО НА ГЛОБАЛНИОТ ПАЗАР Т.Мицески, С.Пасовска	628

СОСТОЈАНИЕ И ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЈА СЕЛСКОГО ХОЗЈАЈСТВА В РОССИИ А.А. Бурмистрова, Н.К. Родионова, И.С. Кондрашова	633
ПРОМЫШЛЕННАЯ ПОЛИТИКА СОВРЕМЕННОЙ РОССИИ: ПРОБЛЕМЫ И ПРИНЦИПЫ РАЗВИТИЈА Коломейцева Марина Александровна	637
РАЗВИТИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПЛАТЕЖНОЙ СИСТЕМЫ РОССИИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ФИНАНСОВЫХ РЫНКОВ Н.В. Коротаева, Е.В. Зобова, О.Н. Чернышова	646
КРАТКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВ РАЗВИТИЈА ПЕНСИОННОЙ СИСТЕМЫ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ Ю.Ю. Косенкова, И.Н. Махонина, Е.Ю. Меркулова, Н.М. Турбина	650
РЫНОК ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ – КАК СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СИСТЕМА О.И. Ланина, О.Н. Бочарова, С.А. Поткина	654
ПРОБЛЕМА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ВЫБОРА В УСЛОВИЯХ РЫНКА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУ Е.В.Лисова	660
ВЛИЈАНИЕТО НА ФИНАНСИСКАТА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА ВРЗ ЕКОНОМСКИОТ РАСТ В. Мацова, Љ. Давчев	665
УЛОГАТА НА МОНЕТАРНАТА ПОЛИТИКА ВО ВРЕМЕ НА ЕКОНОМСКА КРИЗА Виолета Мацова, Љупчо Давчев	669
ЭКОНОМИКА РОССИИ В ПРОЦЕССЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ Н. А. Попова	673
МОНИТОРИНГЪТ НА МАРКЕТИНГА – ИЗТОЧНИК НА ОБЕКТИВНА ИНФОРМАЦИЈА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ПРЕДПРИЈАТИЕТО Р. Димитрова, В. Кюрова	677
ИСТОРИСКИ РАЗВОЈ НА ФИНАНСИСКАТА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА Георгиева Свртинов Весна Богољуб, Темјановски Ристе	682
БИЗНЕС-КАРТА КАК ОДИН ИЗ ИНСТРУМЕНТОВ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ РЕГИОНА Т.М. Кожевникова, А.В. Саяпин, В.Н. Рябых	686
СТОИМОСТНОЙ ПОДХОД К АНАЛИЗУ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ В. Ю. Сутягин, Р.Ю. Черкашнев	692
ОСНОВНЫЕ КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ СЕЛСКОХОЗЈАЈСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ Т.М.Кожевникова, Я.Ю Радюкова	697

БАНКАРСКИТЕ РЕГУЛАТОРИ ВЕРСУС ИМПЛИКАЦИИТЕ ОД ФИНАНСИСКИТЕ ИНОВАЦИИ Стевчо Димески	702
---	-----

МЕЃУНАРОДНИОТ МАРКЕТИНГ И ИДНИНАТА Борче Серафимовски	705
--	-----

КАКО И ШТО ДА СЕ МЕРИ ВО ЕКОНОМИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА? Марјан Николов	712
---	-----

ТРАНСФОРМАЦИЈА ПРЕДПРИНИМАТЕЛСКИХ РИСКОВ ТУРИСТИЧЕСКОГО БИЗНЕСА В УСЛОВИЈАХ ГЛОБАЛИЗИРУЈУЩЕГОСЯ МИРА О.Ю. Тарасова	716
--	-----

РОССИЙСКАЯ ЭКОНОМИКА СЕГОДНЯ: НЕОБХОДИМОСТЬ МОДЕРНИЗАЦИИ Мамонтов В.Д.	721
--	-----

НАРОДНАТА ТРАДИЦИЈА ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦА

Поголемиот број теоретичари на литературата се согласуваат со тврдењето дека корените на фантастиката во македонската литература „лежат“ во два извора, односно, на појавата на фантастиката од една страна влијаат писателите на фантастиката од западно-европската и светската литература, а од друга народното творештво и тоа,... сказната и преданието како засебни жанри“ (Георгиевска-Јаковлева 2001). Овие два фолклорни облика се сметаат за архетипови на книжевноста на имагинарното“ - вели Лидија Капушевска-Дракулевска (Капушевска-Дракулевска: 1998:23).

Во овој труд авторот се осврнува на еден дел од фолклорната фантастика во кој има елементи од маѓиското и окултното. Во расказот „Приказна за трите мајки, тројцата синови, за царот и поетот“, Видое Подгорец ја употребил постапката „приказна во приказна“, а веродостојноста на приказната е засведочена со записот на поетот Хафиз, кој живеел на царскиот двор за време на владеењето на персискиот цар Сапор. Записот е оставен како трајно сведоштво во книгата која „Персијците ја викаат Книга на човечката судбина, уште и Библија на љубовта“ (стр.68).¹ Применетата постапка „расказ во расказ“ овозможува вистината да се „релативизира“, а со тоа се одржува неизвесноста на слученото. Омнисцентниот раскажувач служи само да ги поврзе настаните што се случуваат, а како своевиден „верификатор“ на слученото“ (Георгиевска –Јаковлева 2001:136) се јавува поетот Хафиз. И оваа приказна која го носи називот „фантастична приказна“, но во неа има мноштво сказновидни елементи. Воведот во приказната го дава шеикот, кој го упатува читателот на приказната, раскажана од страна на познатиот поет Хафиз. Заpletот настапува со доаѓањето на трите мајки и нивните тројца синови во престолнината заради царското соопштение за бесплатно школување на децата на бранителите на татковината. Тројцата братучеди свират на три инструменти: на цитра, лира и на шупелка. Ноќта ги затекнува патниците пред градските сидини, а тие го поздравуваат раѓањето на утрото со својата чудесна свирка. Царот Сапор е затекнат од нивната чудесна свирка и ги поканува да останат да живеат на дворот како дворски свирачи. И покрај примамливата понуда, мајките и нивните синови остануваат доследни на желбата за школување, а пред се на желбата за слобода, бидејќи трите момчиња сакаат „по завршувањето на училиштето, да се вратат во својата слобода и да им свират и пејат на своите соборака ширум земјата, да им ги ублажуваат болките и страдањата од тешкиот живот, да го воспеваат нивниот чесен труд, нивниот корав залак леб натопен со пот и крв, зашто само така може да се спечали славата на народни пејачи и слободни музичари“ (стр.76). Нивната постојаност и доследност се покажува како трагична за мајките, бидејќи суровиот цар дал наредба „трите селанки да се исечат на парчиња и да се фрлат далеку во пустината, нишан да не остане од нив“ (стр.77). И синовите го имаат непокорниот дух на своите мајки, заради што ги затвораат во зандана. По многу години, кога светот веќе заборавил на нив, тројцата свирачи се јавуваат со својата чудесна свирка: „Се занеме. Ниеден лист на дрвјата не трепнуваше; ниедна птица не пушти глас. Водата во водоскоците престана да клоцоти...“ (стр.81).

¹ Приказна за трите мајки, тројцата синови, за царот и поетот, Изгубеното царство, Видое Подгорец, Наша книга, Скопје, 1993.

Импозантно е предадена појавата на тројцата надарени братучеди: „Некогашните млади момчиња, сега мажишта со посивени бради и со строги изрази на лицата, во чии очи гореше некој демонски оган, застапаа пред царот и пред поетот“ (стр.81). Подвлечената наративна секвенца може да асоцира на преобразбата која ја доживеале некогашните момчиња во тек на долгогодишниот престој во затворот, но, сепак, таа преобразба повеќе се однесува на продорот на натприродното во секојдневниот амбиент. Теоретичарот на фантастиката Франсис Лакасен рекол: „Под секоја фантастична тема сирка демонското“ (Капушевска-Дракулевска 1998:110). Во една друга прилика Лидија Капушевска-Дракулевска ќе рече: „Овде не станува збор за фаволот во буквална смисла на зборот, туку за своевиден демонизам што ја бои оностраната појава, а којшто е својствен на фантастиката воопшто“ (Капушевска-Дракулевска 1998:110). Оваа изјава може да се однесува и на разгледуваниот текст. Демонскиот оган во нивните очи е предизвикан од сознанието за скорешната пропаст на царството на царот Сапор. Со тоа е создаден првиот впечаток за фантастичноста кој се засилува со кажувањето на братучедите, за пророчките зборови од нивните мртви мајки: „...месата на нашите несреќни мајки се распаднале, но останале коските, закопани длабоко во песокот. И нивната силна вера во синовите, нивната безгарнична мајчина љубов, ги соединиле коските и од нив, среде песочното море на мртвата пустина, никнале три смоквини стебла. Тие се разграниле толку многу, што во нивната сенка набргу се создала плодна и питома оаза, со богати извори на ладна вода, со раскошни урмини и мангови палми, со трски и рогози по рабовите, со птици и секакви животни во околината. Многу камилски карвани и залутани патници, гладни и жедни при долгите и неизвесни патувања, наоѓале спас под стеблата на трите смокви. Тие ги нахранувале со слатки плодови, ги снабдувале со свежа вода и со нова надеж да го продолжат своето патување и да стигнат на својата крајна цел“ (стр.83). Како што истакнува Лорета Георгиевска-Јаковлева, „бидејќи фантастичната литература бара анализа на фантастичниот свет, тој мора да биде поврзан со фантастичниот настан. Во фантастичната литература за (фантастичен-мое, Ј.Д.) настан ќе го определиме сето она што излегува од рамките на вообичаеното, рационалното, она што е вон рамките на човековото секојдневно искуство...Како настан се доживува секое дејство што ја минува границата на тој познат, вообичаен свет, односно секое дејство со кое се остварува премин преку границата на семантичкото поле на секојдневието“ (Георгиевска-Јаковлева 2001:126). Оттука, за фантастичен настан во оваа фантастична приказна на Видое Подгорец ќе го определиме моментот кога синовите известуваат за пораката на мртвите мајки. Гласот на нивните мртви мајки не е човечки, како што обично е и во народната традиција, туку: „Над царската градина се разнесе некоја бескрајно мека и топла музика што може да се чуе само во најубав сон. Од неа човечката душа се исполнува со милина и блаженство“ (стр.83). Оваа музика е поздрав до нивните синови и поетот кој „веруваше во нас и не крепеше да издржиме во пеколот на подземјето“ (стр.84). Наспроти благопријатната божествена музика набргу: „...се разнесе некоја демонска музика. Земјата потреперуваше бавно и во бранови.“ (стр.84). „Од мигот кога смртта почна да се смета за граница која не може да се мине, темата на оживеаниот мртовец добива една нова и заканувачка трагика. Честата појава на раскази со сеништа, вампири и призраци сведочи за тоа. Тие го сочинуваат оттогаш најголемиот дел на фантастичната литература“ (Кајоа 1972:749). Роже Кајоа при класификацијата на фантастичните мотиви, меѓу другите ја споменува и појавата на душа која се мачи и бара поради својот спокој да биде извршена некоја акција, или

призрак осуден на немирно и несконечно лутање (Кајоа 1972:746). И овојпат тоа е гласот на мртвите мајки, но сега тој се јавува како навестување за блиската пропаст, предизвиканата од монголската наезда: „Низ пустината галопираат илјадници монголски коњаници, под чии копита и сабји не останува во живот ни тревка, ни животно, а камоли човек! Нивниот див ветар наскоро ќе доведе и тука, па од овој богат и раскошен дворец, преполн со скапоцености, нема да остане ни камен под кој би се скриел и гуштер. Се ќе прибере пустината во своите мртви пазуви.(стр.84). Описот на самата пропаст е импресивен и делува како да е земен од „Пеколот“ на Данте: „Најпрво почнаа да се уриваат цврстите камени сидишта со кои што беше опашан велелепниот царски дворец што блескаше во сребро и злато. Потоа, еден по еден, се уриваа и сидиштата на царската палата, која што изгледаше неуништлива и вечна... Небото потемне. Одвреме навреме одекнуваа суви громови и страшни светкавици-како криви монголски сабји- го сечеа црното тесто на Сапоровото царство, под кое како да немаше земја и над кое како да немаше небо. Тоа царство толку силно се тресеше, како да беше некаква картонска кутија изградена во воздухот: без темели и без покрив“(стр.85). Познато е дека на појавата на натприродниот настан можат да ѝ претходат низа на „знаци“: споредби, фигуративен говор, хиперболизација и сл. Во случајов, се работи за реализирање на фигуративниот исказ во стварноста, што создава чувство на закана, сеопшта загрозеност, пропаст. Пораката на мртвите мајки, предадена преку гласот на еден од синовите предупредува на скорешното исполнување на бурните настани: „Луњата што надоаѓа откај исток, веќе ги има откорнато трите смоквини стебла, а плодната оаза ја покрива со пустошот на смртта“(стр.84). Притоа, блиската пропаст на царството е предадена преку низа на споредби: „Одвреме навреме одекнуваа суви громови и страшни светкавици-како криви монголски сабји- го сечеа црното тесто на Сапоровото царство, под кое како да немаше земја и над кое како да немаше небо. Тоа царство толку силно се тресеше, како да беше некаква картонска кутија изградена во воздухот: без темели и без покрив“(стр.85).

Централен проблем кој овде се разработува е борбата меѓу доброто и злото, кој понатаму се проширува и како опозиција: правда-неправда, правдина-сила... Во ликот на царот Сапор како да се прекршуваат доброто и злото. Тој е љубител на уметноста, на музиката: „Љубовта кон поезијата и музиката ти беа само маска за да го скриеш зад нив своето вистинско лице. Оној што ти го имаше качено на својот трон и чии заповеди ги исполнуваше со ропска понизност, не беше бог, туку демон!(стр.85)“; навидум се залага за образованието на својот народ: „Децата на сите војници паднати за татковината, можат да дојдат во престолнината и бесплатно да се учат во она училиште што најмногу им лежи на душата“ (стр.71); со поетот Хафиз дискутира за многу области..., но од друга страна им ја ограничува слободата на изборот на тројцата братучеди-музичари, без причина брутално ги убива трите селанки, ги затвора нивните синови во зандана на долги години... Поетот Хафиз е гласот на совеста кој е тука за да го потсети на основните морални вредности, предадени преку мудри изреки: „Колку длабоко да се закопани во земјата, кога-тогај правдата и вистината ќе излезат на видело!“ (стр.80), или: „Правда, цару, речиси и нема на овој свет!... Само ако веруваш во неа, ако се бориш за неа до последниот здив на животот, ако бидеш истраен и силен да ја бараш. Нејзината цена е многу висока: цел човечки живот!...А силата е непостојана, минлива, како ретките облаци на нашето небо, како ветрот...“(стр.81).

ЛИТЕРАТУРА

1. Георгиевска-Јаковлева, Лорета. (2001). Фантастиката и македонскиот роман, Институт за македонска литература, Скопје.
2. Кајоа, Роже. (1972). Од бајките до научната фантастика, Разглед, Скопје, бр.7, 1972.
3. Капушевска-Дракулевска, Лидија. (1998). Во лавиринтите на фантастиката, Магор, Скопје.
4. Подгорец, Видое (1993). Приказна за трите мајки, тројцата синови, за царот и поетот, Изгубеното царство, Наша книга, Скопје.